

FRA VET informerar...

FRA VET informerar, normalt fyra eller fem nummer per år, skickas bara ut till medlemmarna men kommer att finnas tillgänglig för alla på vår hemsida, www.freewebs.com/fravet, där bl a information om årsmötet, jullunchen och planerade utflykter kan hittas.

Styrelsen presenterar sig genom att ha en egen sida på FRA:s interna nät under "Föreningar". Vi har också återskapat FRA VET:s hemsida på Internet med länk från FRA:s hemsida. GD har också godkänt att FRA:s officiella hemsida på Internet kan kompletteras med en länk **till** FRA VET:s hemsida – dock inte åt motsatt håll. FRA VET:s egen hemsida står alltså att finna dels på Internet under adress www.freewebs.com/fravet, dels under **Föreningar** på FRA infranet "Rondellen" (för den medlem som är anställd).

Historiska möten

FRA under andra världskriget. Föredrag om kapten Ekmans resor och signalrekognosering

Tid och plats: Torsdagen den 11 november 2010 kl 13 - 15 i Filmsalen på FRA Lovön

Senhösten 1944 slöts ett avtal om vapenstillestånd mellan Finland och Sovjetunionen. Finland och Tyskland blev då fiender och de tyska trupperna tvingades retirera genom hela Finland från söder till norr. Det ledde till strider, mycken förstörelse och stora flyktingströmmar över Torne älv. En tillfällig FRA-organisation Övre Norrland sattes upp med en central del nära Haparanda. I den ingick den bilburna lyssnargruppen Ekman som på den svenska sidan följde tyskarnas reträtt längs Torne älv.

Jan-Olof Grahn kommer att berätta om kapten Ekmans resor och signalrekognosering under kriget och ger tidstypiska bilder av t ex

- hur spanarbordet hoppar när tyska artillerigranater kreverar på andra sidan Torne älv
- hur man tar ett hus i besittning med hjälp av föfogandelagarna
- hur man lyssnar från Fjällbo innan snöstormen slår till
- vad man hör på vägen till Santos i Brasilien
- vad man gör när radiomottagaren börjar brinna på hotellrummet
- mm
-

Anmälan senast torsdagen den 4 november 2010 till Olle Finnman, e-post ollefinnman@telia.com eller telefon 08-28 73 86.

Jullunch

Årets jullunch äger rum tisdagen den **21 december kl 14.00** i matsalen. Vi samlas i Filmsalen **klockan 12.00** då någon representant från FRA:s ledning ger en orientering om nyheter i verksamheten. FRA VET styrelse informerar sedan om genomförda aktiviteter under hösten 2010 och planer inför våren 2011. Därefter möts vi i

dagrummet för att som vanligt mingla över en mugg glögg. Detta gör vi fram till det är dags att bege sig till Matsalen, där den sedvanliga jullunchen serveras kl 14.00.

Anmälan

Anmälan senast den **14 december** till:

Arne Ljungqvist, telefon 08-36 73 76, eller via e-post: arne.ljungqvist@spray.se

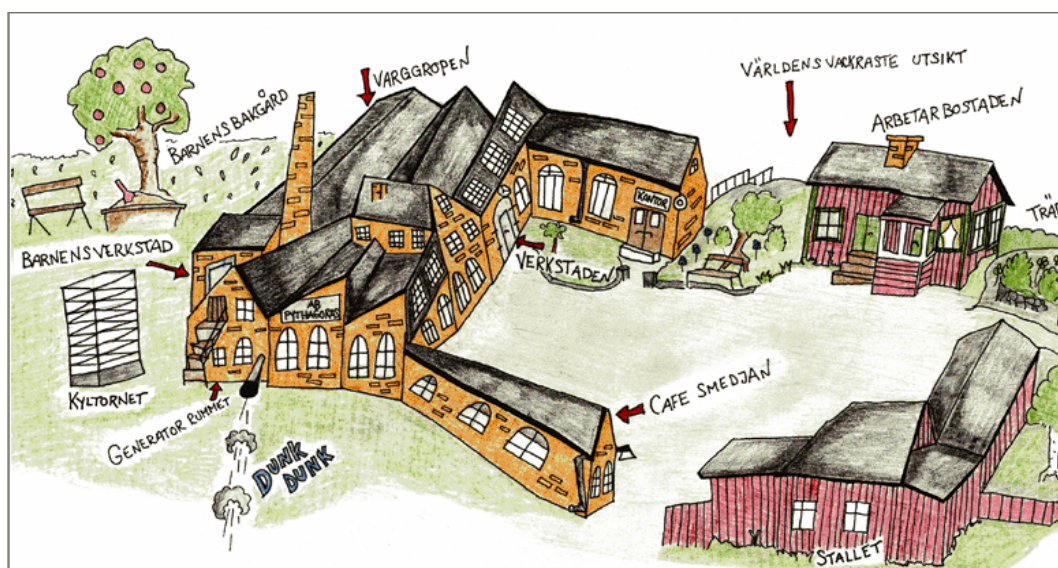
Olle Sandelid, telefon 08-58025025, eller via e-post: sandelid@compaqnet.se

Utflykter och andra aktiviteter

Vi planerar ett besök på någon intressant plats i centrala Stockholm under februari. Mer information om detta kommer i samband med jullunchen och på vår hemsida.

Lite lagom snack och mycket verkstad!

Den 16 september 2010 var vi en grupp på 21 personer som tog oss till Norrtälje för att titta på den gamla tändkulemotorfabriken på en höjd nära stadens centrum. Den enda person som kom med buss kunde konstatera att de noggranna anvisningarna i FRA Vet info... stämde till 100%!

Fabriken var i drift mellan 1898 och 1979 och kunderna var mest bönder och fiskare. I mitten av 1980-talet var fabriken på väg att rivas men räddades efter en lång process och drivs nu av en stiftelse tillsammans med Norrtälje kommun.

Besöket började med att den kunnige guiden, Lasse Karlsson, drog igång en tändkulemotor från början av 1900-talet. Kulan var ordentligt uppvärmd med blåslampa och efter några drag på svänghjulet startade motorn och man kunde höra det klassiska fiskebåts-dunk-dunket.

Bränslet den här dagen var rapsolja men det går också bra med t ex torskleverolja, miljödieselolja eller jordnötsolja! Tomgångsvarvtalet kunde sänkas till 0 varv/minut; då stod svänghjulet bara och gungade fram och tillbaka!

Inne i den imponerande verkstadslokalen fanns alla maskiner och verktyg som de lämnades när verksamheten upphörde på 1970-talet. Medlemmar i föreningen Pythagoras vänner har renoverat originalmaskinerna och med hjälp av originalritningarna nytillverkat en tändkulemotor, som efter fyra års arbete var klar 2007.

Alla maskiner drevs från början med remmar från remskivor på en lång axel i fabrikestaket. Fabriken hade ett eget elkraftaggregat med en generator som drevs av en stor tändkulemotor.

I direkt anslutning till fabriken fanns kontoret med ett stort ritbord, ett omfattande ritningsarkiv och ett gammalt kassaskåp med tydliga spår av rånare med skärbrännare!

De första verkstadsarbetarna kom från Eskilstuna och bodde ovanpå fabrikslokalerna. Kvar på området finns en arbetarbostad med inredning från 1940-talet, en miljö som flera av oss kände igen från barndomen.

Jag kan verkligen rekommendera ett besök på Pythagorasfabriken, gärna med barn och barnbarn. Det är ett modernt museum med en bra hemsida, www.pythagorasmuseum.se och mycket aktiviteter för både barn och vuxna. I ”varggropen”, där de nytillverkade motorerna provkördes innan de levererades, får man leka med mekanik och lära sig om uppfinningar. Under våren 2011 kommer man att ha en introduktionskurs i konsten att köra en tändkulemotor.

Besöket avslutades med lunch på *s/s Norrtelje*, där vår utmärkta reseledare, Olof Sandelid, hade beställt bord i kajutan. Och det var ganska fint höstväder med några enstaka regnskurar.

Olle Finnman

Den bussresande deltagaren

VARMT VÄLKOMMEN att anmäla dig till våra
aktiviteter
hälsar
FRA VET Styrelse

Vill Du bli medlem i FRA Veteranförening?
Hör av dig till Gunnar Fridén, 08-87 73 37, så får du mer
information

Foto Pythagorasmuseet